

การประยุกต์ใช้แนวทางในพระราชดำริเกี่ยวกับ
“เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาไร่รื่นรมย์

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต
วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

สารนิพนธ์

เรื่อง

การประยุกต์ใช้แนวทางในพระราชดำริเกี่ยวกับ

“เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาโรงเรียน

ที่ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต

วันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2562

นางสาวจิตรภรณ์ ศรีฉาพร
ผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พลิศา รุ่งเรือง,

Ph.D.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรเกษม กันตามระ,

Ed.D.

ประธานกรรมการสอบสารนิพนธ์

ดวงพร อาภาศิลป์,

Ph.D.

คณบดีวิทยาลัยการจัดการ

มหาวิทยาลัยมหิดล

ตรียุทธ พรหมศิริ,

Ph.D.

กรรมการสอบสารนิพนธ์

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เรื่องการประยุกต์ใช้แนวทางในพระราชดำริเกี่ยวกับ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาไร่นาธรรมนั้น ได้รับแรงบันดาลใจจากการรับฟังเรื่องของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ทั้งนี้สารนิพนธ์ฉบับนี้ไม่สามารถสำเร็จได้หากไม่ได้รับการแนะนำอย่างเอาใจใส่ช่วยเหลือ และให้กำลังใจจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์พลิศา รุ่งเรือง อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ รวมไปถึง ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรเกษม กันตมาระ ในการให้คำปรึกษาเพื่อเลือกหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียงจนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและการบริหารงานได้ ขอขอบคุณกรรมการ สอบสารนิพนธ์ ดร. ตรียุทธ พรหมศิริ ที่ชี้แนะแนวทางในการจัดทำสารนิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์

ขอขอบคุณครอบครัว บิดา มารดา พนักงานภายในธุรกิจครอบครัวศรีถาวร คุณศิริวิมล คุณวิรัชศักดิ์ กิตะพานิชย์ นายแพทย์จุลินทร์ ธนารวิบูล และ คุณพัฒนะ ติ ที่อยู่เบื้องหลังในการทำวิจัยครั้งนี้ รวมไปถึงชาวบ้านภายในชุมชนอำเภอเทิง จังหวัดเชียงรายทุกท่านที่ให้การต้อนรับและให้ความรู้เป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยหวังว่าสารนิพนธ์เรื่องธุรกิจที่ประยุกต์ใช้เกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งไม่เพียงแต่บอกเล่าเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินและน้ำ แต่สามารถมีอิทธิพลที่ดีต่อชุมชนในครั้งนี้จะ เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันรวมไปถึงการบริหารธุรกิจ อื่นๆ ให้มั่นคงต่อไป

จิตรารภณ์ ศรีถาวร

การประยุกต์ใช้แนวทางในพระราชดำริเกี่ยวกับ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาไร่รื่นรมย์

THE APPLICATION OF THE "NEW THEORY" AGRICULTURE" IN ACCORDANCE WITH HIS MAJESTY'S PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY: A CASE STUDY OF RAI RUEN ROM FARM

จิตรภรณ์ ศรีถาวร 5850409

กจ.ม.

คณะกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์พลิศา รุ่งเรือง, Ph.D., ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรเกษม กันตามระ, Ed.D., ตริยुทธ พรหมศิริ, Ph.D.

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้แนวทางพระราชดำริเกี่ยวกับ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในไร่รื่นรมย์ โดยการใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ก่อตั้งและบุคลากรภายในไร่รื่นรมย์จำนวน 15 คน ร่วมกับการหาข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต

ผลการศึกษาพบว่า ธุรกิจไร่รื่นรมย์มีอิทธิพลต่อชาวบ้านภายในอำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ให้มีความเข้าใจจากการปฏิบัติ ความสามารถที่จะพัฒนาตนเองขึ้นอยู่กับนิสัยของแต่ละบุคคล การช่างสังเกตการณ์ และ ความมีใจอดทนรอผลผลิตที่ยาวนาน ซึ่งระดับปฏิบัติงานจะประยุกต์ใช้ตามความชอบ ความถนัด และ จากต้นทุนเดิมที่ตนเองมีอยู่ ส่วนระดับบริหารผลักดันให้ไร่รื่นรมย์สามารถอยู่ได้โดยไม่มีผู้ก่อตั้ง ความสำคัญอยู่ที่การคัดกรองบุคลากรที่จะเข้าทำงานที่พร้อมจะเรียนรู้ให้สามารถเป็นคนที่เข้าใจที่มาและต้นเหตุของปัญหาต่างๆ เพื่อจะได้แก้ไขปัญหามาให้ตรงจุดอย่างสร้างสรรค์ ทำให้เกิดประโยชน์กับส่วนรวมบนพื้นฐานคุณธรรมจริยธรรม

คำสำคัญ: เกษตรทฤษฎีใหม่/ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง/ หลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข/ พัฒนาชุมชน

สารบัญ

		หน้า
	กิตติกรรมประกาศ	ข
	บทคัดย่อ	ค
	สารบัญภาพ	ฉ
	สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1	บทนำ	1
	1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	1.2 คำถามงานวิจัย	2
	1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
	1.4 ขอบเขตของการวิจัย	3
	1.5 ประโยชน์ที่จะได้รับจากงานวิจัย	3
บทที่ 2	แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
	2.1 ความหมายของเกษตรทฤษฎีใหม่	4
	2.2 การประยุกต์ใช้เกษตรทฤษฎีใหม่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	6
	2.3 เกษตรทฤษฎีใหม่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับธุรกิจไร่นาธรรมชาติ	9
	2.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
บทที่ 3	ระเบียบวิธีวิจัย	15
	3.1 รูปแบบการวิจัย	15
	3.2 ประชากรที่ศึกษา และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	15
	3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	16
	3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	17
บทที่ 4 ผลการศึกษา		18
	4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	18
	4.2 การประเมินความความเข้าใจต่อการทำ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	19

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.3 การประเมินความสามารถในการพัฒนาตนเองให้ดำเนินวิถีชีวิตตาม “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	20
4.4 เป้าหมายการใช้ชีวิตที่จะประยุกต์ใช้ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	21
4.5 สิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่ร่นรมย์เติบโตอย่างมั่นคงโดยการประยุกต์ใช้ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	22
4.6 ลักษณะนิสัยสำคัญของบุคคลที่เหมาะสมจะมีอิทธิพลในการการต่อยอด “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็น แกนนำในการกระจายองค์ความรู้ให้เกษตรกรไทยส่วนใหญ่ของ ประเทศไทยที่ยังประสบปัญหาหนี้ยืมสิน และ ทำเกษตรที่ต้อง พึ่งหน่วยงานรัฐเสมอๆ	23
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ	24
5.1 อภิปรายผลการวิจัย	24
5.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร	25
5.3 ข้อจำกัดในงานวิจัยและข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป	25
บรรณานุกรม	27
ภาคผนวก	28
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์	29
ประวัติผู้วิจัย	31

สารบัญภาพ

ภาพ		หน้า
2.1	สัดส่วนของเกษตรทฤษฎีใหม่	5
2.2	3 ห่วง 2 เงื่อนไข	7
2.3	บันได 9 ขั้น สู่ความพอเพียง	8
2.4	หน่วยธุรกิจของไร่นาธรรมย์	9

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
2.1	ผลวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นที่มาของเกษตรทฤษฎีใหม่	11
4.1	ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์	18

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ทรงพระราชดำริ หลักการทำเกษตรด้วยแนวคิด “ทฤษฎีใหม่” เป็นการจัดการที่ดินและน้ำ เพื่อประยุกต์ใช้ “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ให้แก่ประชาชนทำให้สามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีให้เกิดประโยชน์สูงสุด เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา ซึ่งการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจะทำให้เกิดความยั่งยืน เพื่อให้ประเทศไทยเจริญก้าวหน้าได้อย่างมั่นคงและมั่งคั่ง โดยเริ่มจากการรู้จักตนเอง ด้วยการทำความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ที่ตั้งของประเทศไทยนั้นอยู่ในเขตที่มีอุณหภูมิพอเหมาะ มีดินที่อุดมสมบูรณ์ และมีแหล่งน้ำ ทำให้ภูมิประเทศไทยนั้นเหมาะแก่การเพาะปลูก ในเวลาต่อมาเนื่องจากประชาชนได้รับวิถีคิดมาจากวัฒนธรรมตะวันตกคือการทำเกษตรเพื่ออุตสาหกรรม ประชาชนเชื่อว่าสิ่งนี้ดีและเรียกว่าความเจริญ จากการทำผลผลิตที่ไม่มีตำหนิจากแมลงโดยใช้สารเคมีทำให้ใช้แรงและเวลาในการเพาะปลูกน้อยลง ซึ่งภาษาทั่วไปเรียกวิธีนี้ว่า “ตำราฝรั่ง” การทำเกษตรเพื่ออุตสาหกรรมนั้นใช้การปลูกพืชเชิงเดี่ยวมาเป็นเวลานาน ทำให้สารอาหารในดินเสียสมดุล และด้วยวิถีการใช้ชีวิตแบบนี้ทำให้คนรุ่นหลังลืมวิถีชีวิตเดิมของคนโบราณที่อยู่กับธรรมชาติอย่างสมดุล ส่งผลให้คนไทยขาด “ภูมิคุ้มกัน” จากสภาพแวดล้อม เช่น ความแปรปรวนของสภาพดินฟ้าอากาศ และ ฝนทิ้งช่วง รวมไปถึงปัญหาที่พบมากตามโรงพยาบาลต่างจังหวัดที่ทำการเกษตรเป็นอาชีพหลัก คือมีสุขภาพที่ไม่แข็งแรงและไม่สามารถหาสาเหตุได้ ส่งผลกระทบทางตรงต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน และในทางอ้อมนั้นประเทศไทยสูญเสียงบประมาณในการดูแลปัญหาที่เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่า

หลังจากประชาชนสามารถนำโครงการตามพระราชดำริคือหลักการทำเกษตรด้วยแนวคิด “ทฤษฎีใหม่” มาปฏิบัติแล้วนั้น ประชาชนสามารถพึ่งพาตัวเองได้ และสามารถฟื้นตัวเองได้เร็วแม้ประสบปัญหาอุทกภัย โดยไม่จำเป็นต้องรอการช่วยเหลือจากภาครัฐเพียงอย่างเดียว ทำให้ประหยัดงบประมาณประเทศ เพื่อนำไปพัฒนาประเทศในด้านอื่นๆ ต่อไป จากการวางแผน การบริหาร และจัดแบ่งที่ดินเป็นสัดส่วน โดยใช้การคำนวณจากหลักวิชาการ ตามอัตราส่วน 30 : 30 : 30 : 10 เป็นเกณฑ์ กล่าวคือ 30% แรกเป็นแหล่งกักเก็บน้ำ สามารถปลูกพืชน้ำ และ เลี้ยงปลา 30 % ถัดไปเพื่อทำนา 30%

ปลูกพืชไร่ และสุดท้าย 10% เป็นที่อยู่อาศัย โรงเรียน และลานตาก ซึ่งการบริหารการจัดการรูปแบบนี้ นั้นได้รับการพิสูจน์แล้ว เรียกว่า “ศาสตร์พระราช” ซึ่งผู้เขียนจะอธิบายขยายความต่อไปในบทที่ 2

ในยุคปัจจุบันเกษตรกรรายที่นำของตนเองเนื่องจากเป็นหนี้เพราะการกู้ยืมเพื่อลงทุน ทำการเกษตรแต่ประสบภัยพิบัติ อีกทั้งยังขาดความรู้ในการบริหารเงินที่กู้ยืมมา และขายผลผลิตได้ในราคาต่ำ ส่งผลให้ลูกหลานของเกษตรกรไม่ยอมทำการเกษตรเนื่องจากเห็นถึงความลำบากของพ่อแม่ที่ประสบปัญหาซ้ำเติมไม่รู้จบ จึงเข้าเมืองหางานทำ ส่งผลให้เกิดการย้ายถิ่นที่อยู่และผู้สูงอายุขาดคนดูแลอีกด้วย ทั้งนี้การทำการเกษตรตามพระราชดำริเป็นสิ่งที่เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นเรื่องยาก ได้กำไรน้อย และต้องใช้เวลาเอาใจใส่ในการปลูกค่อนข้างมาก ดังนั้นจึงเป็นที่มาของ “ไร่ร่มย์” อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย จากการก่อตั้งของ ศิริวิมล กิตะพานิชย์ ที่เล็งเห็นความสำคัญของพื้นฐานการดำเนินชีวิต โดยมีจุดประสงค์เพื่อช่วยเหลือชาวบ้านและสร้างงานให้กับคนในพื้นที่ จากการทำ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามหลักปรัชญาของหลักเศรษฐกิจพอเพียง ที่ใช้หลักของ “คุณธรรม” ควบคู่กับ “ความรู้” มาดำเนินธุรกิจจนสามารถอยู่ได้ด้วยตนเองด้วยระบบภายในไร่และต่อยอดเป็นหน่วยธุรกิจต่างที่สนับสนุนธุรกิจหลักจนมีผลสำเร็จเป็นรูปธรรม จากการทำการเกษตรบนพื้นดินที่เคยทำเคมีให้เป็นเกษตรอินทรีย์แท้ ในส่วนของการขยายหน่วยธุรกิจย่อย ได้แก่ ร้านอาหาร ร้านค้า ไร่ และ โฮมสเตย์ ทุกอย่างหมุนเวียนภายในธุรกิจแม้ปัจจัยต่างๆในยุคโลกาภิวัตน์จะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและอาจทำให้ธุรกิจหลายประเภทได้รับความเสียหายจากการทำธุรกิจเพียงธุรกิจเดียว ซึ่งไร่ร่มย์นั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงที่ไม่อาจควบคุมได้จากจากระบบเศรษฐกิจทุนนิยมและเตรียมความพร้อมในการสนับสนุนผู้อื่นเมื่อได้รับผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น

1.2 คำถามงานวิจัย

ธุรกิจไร่ร่มย์ประยุกต์ใช้แนวทางพระราชดำริ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเข้าใจของบุคลากรภายในไร่ถึงความเข้าใจเรื่อง “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามหลักปรัชญาของหลักเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อศึกษาความสามารถในประยุกต์ใช้ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามหลักปรัชญาของหลักเศรษฐกิจพอเพียง ของบุคลากรภายในไร่ร่มย์

3. เพื่อศึกษาลักษณะสำคัญที่ช่วยทำให้ธุรกิจไร่รื่นรมย์ทำ“เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามหลักปรัชญาของหลักเศรษฐกิจพอเพียง ให้มั่นคงและเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาลักษณะของผู้ประกอบการไร่รื่นรมย์ในการถ่ายทอดความรู้ให้กับพนักงานภายในไร่ และ ศึกษาความเข้าใจในของพนักงานภายในไร่ในเรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ประกอบการไร่รื่นรมย์และพนักงานที่อยู่ในระดับปฏิบัติงานที่ส่งผลโดยตรงกับผู้มาใช้บริการภายในไร่ รวมจำนวน 15 คน

3. ระยะเวลาในการศึกษาครั้งนี้ใช้เวลา 4 เดือน ตั้งแต่เดือนมิถุนายน – กันยายน 2561

1.5 ประโยชน์ที่จะได้รับจากงานวิจัย

1. ทราบถึงความเข้าใจเกี่ยวกับการทำ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามหลักปรัชญาของหลักเศรษฐกิจพอเพียง ของบุคลากรภายในธุรกิจไร่รื่นรมย์

2. ทราบถึงความความสามารถในการพัฒนาตนเองและประยุกต์ใช้ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามหลักปรัชญาของหลักเศรษฐกิจพอเพียง

3. ทราบถึงลักษณะสำคัญของการเป็นผู้นำและตัวอย่างที่ดีในการนำร่อง “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามหลักปรัชญาของหลักเศรษฐกิจพอเพียง

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความหมายของเกษตรทฤษฎีใหม่

การทำอุตสาหกรรมเกษตรแบบการปลูกพืชเชิงเดี่ยว โดยใช้ปุ๋ยเคมี ยาฆ่าแมลง รวมไปถึงการซื้อเมล็ดพันธุ์ที่คัดแปลงพันธุกรรมให้คงทนกับศัตรูพืชและสภาพแวดล้อม เพื่อให้ได้ผลผลิตจำนวนมาก โดยไม่ต้องใช้เวลาในการดูแลมากเท่ากับการทำการเกษตรแบบอินทรีย์ ที่กล่าวมาข้างต้นคือสถานการณ์ของเกษตรกรไทยส่วนใหญ่ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ทรงเห็นถึงปัญหาของเกษตรกรไทย จึงได้ให้แนวทางการแก้ไขคือ “ทฤษฎีใหม่” โดยวางแผนการใช้พื้นที่ตามการคำนวณด้วยหลักวิทยาศาสตร์ 30 : 30 : 30 : 10 ตามภาพที่ 2.1 จากปัจจัยหลักของการทำการเกษตรคือดินและน้ำ ในส่วน 30% แรกตาม “ทฤษฎีใหม่” คือจัดสรรพื้นที่ซึ่งการกักเก็บน้ำสามารถแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ขนาดใหญ่ คือ เขื่อนป่าสัก ขนาดกลาง คือ อ่างเก็บน้ำห้วยหินขาว และ ขนาดเล็กนั้นคือการสร้างที่สำหรับกักเก็บน้ำในพื้นที่ของตนเอง แทนการที่เกษตรกรต้องรอฝนตก หรือรอใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำส่วนกลางด้วยวิธีสูบน้ำจากคลองชลประทานเข้าพื้นที่การเกษตรของตน เมื่อน้ำหมดจึงจำเป็นต้องรอน้ำจากเขื่อนขนาดกลาง โดยมีความจุอยู่ที่ประมาณ 1 ล้านลูกบาศก์เมตร ดังนั้นเป็นการดีกว่าเมื่อเกษตรกรสร้างอ่างเก็บน้ำในพื้นที่ทำการเกษตรของตนเอง ซึ่งการจัดสรรพื้นที่เพียง 30% จากพื้นที่ทำการเกษตรสามารถทำให้การเก็บน้ำรวมในระบบการเกษตรของประเทศไทยเพิ่มเป็น 5 เท่าจากเดิมที่มีการจัดเก็บเฉพาะส่วนกลางของภาครัฐ วิธีนี้เป็นการบริหารจัดการทุกภาคส่วนทำให้มีน้ำสำหรับใช้ในการทำการเกษตรได้ตลอดทั้งปี การออกแบบพื้นที่เก็บน้ำจะเป็นการเลียนแบบให้ใกล้เคียงแหล่งธรรมชาติมากที่สุด หรือ ที่เรียกว่า “คลองไส้ไก่” ด้วยการเลียนแบบธรรมชาติจะทำให้สภาพแวดล้อมในบ่อเก็บน้ำนั้นสมบูรณ์ทำให้เกิดสิ่งมีชีวิตภายในบ่อเก็บน้ำที่สร้างขึ้นภายในพื้นที่เกษตรกรรม อีกทั้งสามารถเลี้ยงสัตว์และปลูกพืชน้ำได้ทำให้ลดการระเหยของน้ำภายในบ่อเก็บน้ำ ส่วนที่สอง 30% สำหรับทำนา ซึ่งเมื่อความสมดุลในแปลงนานั้นสมบูรณ์ข้าวจะมีภูมิคุ้มกันเกิดขึ้นโดยธรรมชาติ จะมีปลา ปลูกในนา ซึ่งมีหน้าที่กำจัดศัตรูพืชและเมื่อขับถ่ายออกมาสิ่งปฏิกูลจะกลายเป็นปุ๋ยที่เกิดโดยธรรมชาติทำให้ต้นข้าวที่ปลูกได้รับสารอาหารที่ใช้ในการเจริญเติบโตจึงเรียกได้ว่า “เกษตรอินทรีย์ ระดับอาหารเป็นยา” ส่วนที่สาม 30% สำหรับการปลูกพืชไร่ พืชสวน เช่น ผลไม้ ไม้ยืนต้นที่ใช้สร้างบ้าน พืชไร่ พืชผัก สมุนไพร ในที่นี้สามารถปลูกได้บนสันนา หรือเรียกว่า “โลกหนองนาทองคำ” คือการปลูกพืชไร่ พืชสวนแบบผสมผสาน เนื่องจากชาวบ้านสามารถเก็บ

ผลผลิตเหล่านี้มารับประทานหรือขายได้ การปลูกแบบผสมผสาน โดยมียาอายุ ขนาดของพืช และ ต้นไม้ต่างชนิดกันจะมีการดึงสารอาหารในดินแตกต่างกัน เมื่อใบหรือดอกร่วงโรยลงสู่ดินแล้วเกิดการทับถมจะกลายเป็นปุ๋ยให้กับพืชและต้นไม้ต่อไป อีกทั้งยังให้ร่มเงาและกันแสงแดดสะท้อนน้ำ ไปยังบริเวณที่พักอาศัยอีกด้วย สูดถ่าย 10% ที่อยู่อาศัยและอื่นๆ เช่น ถนน ลานอเนกประสงค์ โรงเพาะเห็ด คอกสัตว์ พืชผักสวนครัวและไม้ดอกไม้ประดับ ทำให้เห็นว่าหากมีการออกแบบและ ปรับปรุงพื้นที่ตามหลัก “ทฤษฎีใหม่” จะสามารถใช้ประโยชน์สูงสุดจากการทำงานบนพื้นที่ทุก ตารางเมตร รวมไปถึงสุขภาพ และ คุณภาพชีวิตของประชาชนที่ดีด้วยเช่นกัน (ศูนย์เทคโนโลยี อิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, 2559)

ภาพที่ 2.1 สัดส่วนของเกษตรทฤษฎีใหม่

ที่มา: บริษัท อาตาลี จำกัด (2556)

การนำ “ทฤษฎีใหม่” มาใช้นั้นแบ่งออกเป็น 3 ระดับ เริ่มจาก “ทฤษฎีใหม่ขั้นก้าวหน้า” คือ เกษตรกรมีความเข้าใจและปฏิบัติจนพัฒนาตัวเองให้พออยู่พอกิน ไม่เป็นหนี้สิน “ทฤษฎีใหม่ขั้นที่สอง” ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งราชการ องค์กรเอกชน และสมาชิกในชุมชน การรวมกลุ่มกันของคนภายในชุมชน ในส่วนนี้แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่

1. การผลิต ตั้งแต่การหาพันธุ์พืช เพื่อหาพันธุ์ที่ดีและรสชาติเป็นที่นิยมจากแหล่งต่างๆ มาขยายพันธุ์ เพื่อเก็บเมล็ดและปลูกขาย การปรุง - เตรียมดิน เพื่อการเพาะปลูก หรือเรียกว่า “การลงแขก” เป็นวิธีแลกเปลี่ยนแรงงานแทนเครื่องจักรในสมัยก่อน เป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีให้กับคนในพื้นที่ใกล้เคียง ทำให้รู้จักการพึ่งพาอาศัยกัน
2. การตลาด คือการนำผลผลิตไปเตรียมแปรรูปและเก็บรักษาเพื่อลดค่าใช้จ่าย เช่น ร่วมทุนซื้อเครื่องสีข้าว ตลอดจน ไปถึงการขายรวมกัน เป็นการกำหนดราคาาร่วมกันได้ เพื่อให้ได้ราคาที่ดีที่สุดกับคนในชุมชน

3. ความเป็นอยู่ คือ มีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตมีความเป็นอยู่ที่ดี เช่น อาหารการกิน เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม
4. สวัสดิการ คือ มีบริการที่จำเป็นภายในชุมชน เช่น สถานีนามัข หรือ กองทุนกู้ยืม สำหรับใช้ในกิจกรรมต่างๆที่ให้เกิดประโยชน์กับชุมชน
5. การศึกษา คือ ชุมชนส่งเสริมการศึกษาให้แก่เยาวชน เพื่อให้มีความรู้และนำกลับมาพัฒนาชุมชนต่อไป
6. สังคมและศาสนา คือ มีศาสนาให้เป็นที่ยึดเหนี่ยวรวมไปถึงการพัฒนาสังคมและจิตใจของคนในชุมชน

“ทฤษฎีใหม่ขั้นที่สาม” เป็นการติดต่อประสานงาน เพื่อจัดหาทุน หรือ แหล่งเงินจาก ธนาคาร หรือ บริษัทเอกชน มาช่วยในการลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนภายในชุมชน ยกตัวอย่าง เช่น กรณีเกษตรกรขายข้าวได้ในราคาสูงสำหรับข้าวที่แปรรูปแล้ว ในส่วนของธนาคารและบริษัทเอกชน สามารถซื้อข้าวที่ยังไม่ผ่านการสีมาบริโภคในราคาที่ต่ำ การรวมตัวของเกษตรกรซื้อเครื่องอุปโภค บริโภคได้ในราคาต่ำจากร้านขายส่ง หรือ จากร้านสหกรณ์ โดยการซื้อเป็นจำนวนมาก สุดท้ายธนาคาร และบริษัทเอกชนสามารถกระจายบุคลากรไปดำเนินกิจกรรมต่างๆที่ก่อให้เกิดประโยชน์กับคนใน ชุมชนและเกษตรกรมากยิ่งขึ้น

บทสรุปของการเกษตรทฤษฎีใหม่เหมือนการย้อนกลับไปยุคโบราณตามวิถีชีวิตและ วัฒนธรรมเดิมของคนไทยที่ใช้ชีวิตในรูปแบบพึ่งพิงธรรมชาติ ไม่ใช่การที่จะเอาชนะธรรมชาติตาม อย่างวัฒนธรรมตะวันตก สำหรับประเทศไทยในปัจจุบันได้มีการบูรณาการ โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ ภายได้ข้อจำกัดประกอบกับเหตุและผลจากข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ การทดลอง และการจดบันทึก เรียกว่า “ศาสตร์ของพระราชา” (ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, 2559)

2.2 การประยุกต์ใช้เกษตรทฤษฎีใหม่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เกษตรกรสามารถนำ “ทฤษฎีใหม่” ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เป็น หลักพื้นฐานในการดำเนินชีวิตและทำงานจึงจะพัฒนาได้อย่างยั่งยืน ซึ่งเงื่อนไขหลัก คือ การมีคุณธรรม นั้นคือมีความซื่อสัตย์และรู้จักแบ่งปัน โดยใช้ความรู้ที่มีดำเนินชีวิตบนทางสายกลาง การมีเหตุมีผล ความพอประมาณ และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน โครงการ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2550)

ภาพที่ 2.2 3 หัวง 2 เงื่อนไข

ที่มา: อนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, NESDS

ในส่วนของการนำไปปฏิบัติจริงนั้นสามารถทำตามทฤษฎีบันได 9 ขั้น ซึ่งจะนำไปสู่ความยั่งยืนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลัก เริ่มจาก “เศรษฐกิจพอเพียงขั้นพื้นฐาน” คือการปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง โดยขั้นที่ 1) พอมีพอกิน คือ การมีอาหารรับประทานโดยผลิตจากพืชที่ของตนเอง โดยการปลูกข้าว ปลูกพืชผัก และผลไม้ให้พอรับประทานภายในครัวเรือนของตนเองก่อน จากนั้น 2) พอใช้ 3) พออยู่ 4) พอมีเย็น รวมกันเป็นการปลูกต้นไม้ที่สามารถนำมาสร้างเป็นที่อยู่อาศัยทั้งยังให้ร่มเงา จากนั้นนำมาแปรรูปเป็นเครื่องนุ่่มห่ม และสมุนไพรต่างๆ เพื่อนำมาการรักษาโรค จาก 4 ขั้นแรกที่กล่าวมาจะช่วยแก้ไขปัญหาคความยากจนของเกษตรกรไทยที่มีหนี้สินจากการทำการเกษตรเชิงเดี่ยว ทั้งยังแก้ไขปัญหาคความเสื่อมโทรมของทรัพยากร การขาดแคลนน้ำ และปัญหาคภัยแล้งได้อีกด้วย หลังจากนั้นเรียกว่า “เศรษฐกิจพอเพียงขั้นก้าวหน้า” 5) บุญ ในที่นี้มากจากศาสนา บิคา มารดา อาจารย์ ญาติผู้ใหญ่ สังคมและวัฒนธรรมไทย คือ คนที่รู้จักกตัญญูรู้คุณ จะเจริญ 6) ทาน คือเมื่อใจรู้จักพอ ฝีกตนที่จะละทิ้งความโลภ จะเกิดความเมตตา เอื้อเฟื้อ จากการมีเหลือใช้นั้นก็รู้จักการแบ่งปัน ตามที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ทรงตรัสไว้ว่า “Our Loss is Our Gain” โดยเชื่อมั่นในการให้ทาน เพราะ การให้ไปคือการได้มา ซึ่งส่งผลให้มีกัลยาณมิตรเป็นเครือข่ายที่พร้อมจะช่วยเหลือกันในวันที่ประสบกับวิกฤตการณ์ 7) การเก็บรักษา เป็นการนำความรู้ เคล็ดลับวิชา และ ภูมิปัญญาที่มีมาใช้ เพื่อแปรรูปหรือดองอาหารสะสมไว้ให้มีกินตลอดทั้งปีหรือข้ามปี จึงเรียกว่ามีภูมิคุ้มกันตัว และยังเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตของตนเอง 8) การขาย ทำให้เกิดความมั่งคั่งและยั่งยืน ความสำคัญคือ “เศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่เศรษฐกิจ

การกล้า แต่ไม่ใช่เศรษฐกิจหลังเขา” สามารถทำกำไรได้ แต่ทำไปตามลำดับขั้นตามข้างต้น และ เป็นการขายจากความรู้ลึกของการให้ด้วยความรัก อยากรู้ให้ผู้อื่นได้รับสิ่งดีๆ เพื่ออุ้มชูและเพื่อแบ่งปัน ไปด้วยกัน 9) เครื่องข่าย กองกำลังเกษตรโยธิน ยุวเกษตรโยธิน หรือการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงทั้ง ประเทศ เพื่อขยายผลความสำเร็จตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ผู้การปฏิบัติแนวคิดและวิถีการดำเนินชีวิต ของคนในชุมชน ทำให้สามารถแก้ปัญหาวิกฤต 4 ประการ ซึ่งเป็นตัวแปรภายนอกที่ไม่สามารถ ควบคุมได้ ดังนี้ วิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อม ภัยธรรมชาติ (Environment Crisis), วิกฤตการณ์โรคระบาด ทั้งในคน สัตว์ พืช (Epidemic Crisis), วิกฤตเศรษฐกิจ หรือ เหตุการณ์ข้าวยากหามาแพง (Economic Crisis) และสุดท้ายวิกฤตความขัดแย้งทางสังคมและสงคราม (Political and Social Crisis) (สำนักงาน คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2561)

ภาพที่ 2.3 บันได 9 ขั้น สู่ความพอเพียง
ที่มา: อีวีไอเอ็ม (2561)

การปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตไม่ใช่เรื่องง่ายในกรณีของเกษตรกรที่ปลูกพืชเชิงเดี่ยว เพื่ออุตสาหกรรมโดยใช้เคมีมาเป็นเวลานาน ทั้งนี้สามารถเริ่มจากการแบ่งพื้นที่เพาะปลูกเพียง 1 ไร่ จาก 10 ไร่ เพื่อทดลองและเรียนรู้การเพาะปลูกตาม “ทฤษฎีใหม่” ซึ่งผลผลิตที่ได้ในตอนแรกจะได้น้อยกว่าเล็กน้อย เมื่อเทียบกับการปลูกพืชเชิงเดี่ยวโดยใช้เคมี หลังจากเรียนรู้และคุ้นเคยกับ “ทฤษฎีใหม่” แล้วทำสำเร็จจึงทยอยขยายผลจนครบ 100% ของพื้นที่เพาะปลูก อาจเป็นการใช้เวลาที่ยาวนานโดยประมาณ 3 – 4 ปี ทั้งยังต้องให้ความสนใจและความอดทนเป็นพิเศษ แต่ผลตอบแทนที่รอคอยอันยาวนานนั้นปลอดภัยและยั่งยืน (มูลนิธิสิทธิธรรมธรรมชาติ, 2517)

2.3 เกษตรทฤษฎีใหม่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับธุรกิจไร้รั้นรมย์

ไร้รั้นรมย์ให้คำจำกัดความสั้นๆว่า “กิน อยู่ รั้นนอน” ซึ่งเริ่มจากผู้ประกอบการไร้รั้นรมย์มีความชอบในการไปช่วยค่ายอาสาตั้งแต่สมัยวัยเด็ก การเข้าค่ายขององค์กรไม่แสวงหาผลกำไร (Non-Profit Organization, NPO) โดยไปช่วยสอนภาษาอังกฤษให้กับเด็กในถิ่นทุรกันดารทำให้ ศิริวิมล กิตะพานิชย์ ทายาท SAT รุ่นที่ 3 ของ บมจ. สมบูรณ์ แอ็ดวานซ์ เทคโนโลยี ค้นพบว่าเด็กๆ ในถิ่นทุรกันดารเหล่านี้มีความสามารถในการดูแลตัวเองทั้งยังเอาตัวรอดได้แม้ไม่มีเครื่องอำนวยความสะดวก เช่น ในเมือง ประกอบกับการที่บิดาของผู้ประกอบการไร้รั้นรมย์ วีรศักดิ์ กิตะพานิชย์ เห็นว่าการไปสอนภาษาอังกฤษนั้นไม่ยั่งยืน จึงเป็นที่มาที่ทำให้ ศิริวิมล กิตะพานิชย์ คิดหาวิธีในการช่วยเหลือคนในถิ่นทุรกันดารให้ยั่งยืน จึงเกิดความสนใจในธุรกิจเกษตรตามแนวทางพระราชดำริ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลังจากทีผู้ประกอบการไร้รั้นรมย์ได้อาสาเป็นผู้แปลภาษาให้กับโครงการ 1 ไร่ 1 แสน จนตัดสินใจไปทดลองใช้ชีวิตด้วยตัวเองในโครงการนี้เป็นเวลา 1 ปี ประกอบกับต้นทุนของตนเองที่ค่อนข้างต่ำได้ซื้อที่นาไว้ เพื่อให้เกิดประโยชน์กับเกษตรกรไทย ผู้ประกอบการไร้รั้นรมย์ได้นำอมรับคำสอนของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 มาใช้ในการดำเนินชีวิต ทำให้ตั้งใจจัดตั้งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สามารถทำกำไรและอยู่ได้ด้วยตนเอง การสร้างคนและสร้างอาชีพให้เกษตรกรถือเป็นความยั่งยืนของประเทศไทย (กรุงเทพฯธุรกิจ, 2558)

ภาพที่ 2.4 หน่วยธุรกิจของไร้รั้นรมย์

ที่มา: ศิริวิมล กิตะพานิชย์, จิตราภรณ์ ศรีถาวร (2561)

จากภาพที่ 2.4 จะเห็นว่าแต่ละหน่วยธุรกิจภายในธุรกิจหลักของไร่รื่นรมย์นั้นเกิดขึ้นเพื่อเกื้อหนุนกัน โดยตัดสินใจสร้างขึ้นเพื่อให้ครอบคลุมกิจกรรมพื้นฐานของธุรกิจหลัก เริ่มจากการทำไร่ปลูกข้าว พืช ผัก โดยใช้เปิดเป็นแรงงานในการกำจัดศัตรูพืชภายในแปลงนา เปิดมีการออกไข่ทุกวัน รวมทั้งข้าว และ ผัก ได้ผลผลิตที่ได้มีปริมาณมากกว่าการบริโภคภายในไร่ จึงต่อยอดเป็นครัวเพื่อเลี้ยงพนักงานแล้วจากนั้นทำร้านอาหารเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม เนื่องจากการขนส่งเพื่อขายในกรุงเทพมหานครมีราคาสูง กล่าวคือครัวร่วมจะใช้ผลผลิตส่วนแรกมาเพื่อเป็นอาหารให้กับคนภายในไร่ ผลผลิตที่เพิ่มเติมขึ้นจะเป็นในส่วนของร้านอาหาร ซึ่งมีส่วนที่เหลือเก็บจะนำไปขายหรือแปรรูปต่อไปโดยค้าขายในตลาดออนไลน์ ส่วนเศษที่เหลือจากครัวร่วมจะนำไปทำปุ๋ย เพื่อใช้ในการเพาะปลูกต่อไป และสามารถนำไปเป็นอาหารเป็ด ไก่ และ แพะ เมื่อมองภาพรวมในระบบของไร่รื่นรมย์นั้น จะเห็นได้ว่าทางไร่รื่นรมย์นั้นได้มีการผลิตกระแสไฟฟ้าใช้เองจากแหล่งพลังงานโซลาร์เซลล์ ซึ่งการลงทุนครั้งนี้มีมูลค่าสูงและสามารถผลิตกระแสไฟฟ้าได้มากกว่าปริมาณที่ต้องการใช้ภายในไร่ ทำให้เกิดหน่วยธุรกิจย่อยคือโฮมสเตย์ขึ้นมา เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถมาพักผ่อน และเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตรภายในไร่รื่นรมย์ ทั้งนี้ทุกหน่วยธุรกิจย่อยจะมีโครงการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ออกมา โดยให้พนักงานภายในหน่วยเป็นผู้คิดริเริ่มตลอดจนทดลองผลิตขายจริงทำให้ทุกหน่วยธุรกิจย่อยนั้นมีกำไรด้วยตัวเอง

2.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของประชากรไทยที่มีช่วงอายุต่างกัน และ การทำธุรกิจที่แตกต่างกัน ดังตาราง 2.1 นี้

ตารางที่ 2.1 ผลวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นที่มาของเกษตรทฤษฎีใหม่

ชื่อผู้ศึกษา	ชื่อเรื่อง	กลุ่มตัวอย่าง	ผลการศึกษา
จุฑารัตน์ บุญเกิด (2561)	<p>การศึกษาทัศนคติของผู้ประกอบการ เจเนอเรชันเอ็กซ์ (X) และวาย (Y) ที่มีต่อปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>คำสำคัญ : ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง/หลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข/ เจเนอเรชัน X / เจเนอเรชัน Y</p>	<p>ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและเล็กจากหลากหลายธุรกิจ จำนวน 30 คน แบ่งออกเป็น ผู้ประกอบการรุ่น Generation X จำนวน 15 คน</p> <p>ผู้ประกอบการรุ่น Generation Y จำนวน 15 คน (ทำการเลือกและอ้างอิงจากลักษณะ SMEs ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543)</p>	<p>ผู้ประกอบการเจเนอเรชันเอ็กซ์และวายมีทัศนคติที่แตกต่างกันหลายเรื่องทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ และการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง Generation X คือความพอดีที่เกิดจากการประมาณตนเองไม่ว่าจะเป็น เรื่องงานหรือชีวิตส่วนตัว ก็วัดค่าเน้นการตามความสามารถของตนเองก่อนเสมอ และความสามารถการบริหารจัดการภายในกิจการที่ดีขึ้น โดยเฉพาะเรื่องคน ในส่วนของ Generation Y คือความยั่งยืนและความมั่นคงในชีวิตและธุรกิจ อีกทั้งมองว่า มีการบริหารจัดการเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายที่ดีขึ้น ส่งผลให้เหลือกำไรมากขึ้น</p>

ตารางที่ 2.1 ผลวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นที่มาของเกษตรทฤษฎีใหม่ (ต่อ)

ชื่อผู้ศึกษา	ชื่อเรื่อง	กลุ่มตัวอย่าง	ผลการศึกษา
ภรพรรณ จิระถาวรฤกษ์ (2560)	<p>การศึกษาปัจจัยที่ทำให้องค์กรอยู่อย่างยั่งยืนในธุรกิจการให้บริการขยายตลาด ตามแนวคิด Honeybee Leadership</p> <p>คำสำคัญ: องค์กรยั่งยืน Honeybee Leadership</p>	<p>พนักงานที่ทำงานอยู่ในธุรกิจให้บริการขยาย ตลาด(Market Expansion Services) จำนวน 247 คน</p>	<p>การดำเนินการในธุรกิจ ให้บริการขยายตลาด มีความสอดคล้องกับแนวคิด Honeybee Leadership โดยพบว่ามี 13 ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินธุรกิจคือ การให้คุณค่าของพนักงาน การมีหลักจริยธรรมและธรรมาภิบาลการวางแผน การการดำเนินการขององค์กรไปในระยะยาว การเปลี่ยนแปลงองค์กรอย่าง นุ่มนวล การมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม การมีความรับผิดชอบต่อสังคม การสร้างเครือข่ายในองค์กร การ แบ่งปันความรู้และรักษาขององค์กรมีวัฒนธรรมองค์กรให้ไว้ว่างใจแก่พนักงาน วัฒนธรรมในองค์กรพนักงานมีส่วนร่วมกับองค์กรธุรกิจคุณภาพของสินค้าและบริการขององค์กรและมี 5 ปัจจัยที่เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงาน ได้แก่ การวางแผนการระยะยาว การแบ่งปันความรู้และรักษาขององค์กรทำให้คุณค่าของพนักงาน พนักงานมีส่วนร่วมกับองค์กรธุรกิจ และการสร้างเครือข่ายในองค์กร</p>

ตารางที่ 2.1 ผลวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นที่มาของเกษตรทฤษฎีใหม่ (ต่อ)

ชื่อผู้ศึกษา	ชื่อเรื่อง	กลุ่มตัวอย่าง	ผลการศึกษา
ศุภรภา สุนทรอดิตชัย (2559)	<p>การศึกษาความยั่งยืนของธุรกิจครอบครัวโดยการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>คำสำคัญ : ธุรกิจครอบครัว , ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, บรรษัทภิบาล, ความยั่งยืน ของธุรกิจครอบครัว</p>	<p>จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับทายาทหรือเจ้าของธุรกิจครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับวัสดุก่อสร้าง จำนวน 5 ราย</p>	<p>นอกจากนี้ทุกธุรกิจครอบครัวยังมีหลักคำสอนหรือคติประจำใจในการทำธุรกิจ ซึ่งเป็น คำสอนที่ถ่ายทอดมาจากเจ้าของธุรกิจนั้นๆ อาทิเช่น สอนให้อดทนอดกลั้น, ซื่อสัตย์กับทั้งลูกค้าและลูกน้อง, เล็กในทีใหญ่ ดีกว่าใหญ่ในที่เล็กกล่าวคือสอนให้กล้าไปทำธุรกิจของตนเองดีกว่า เป็นลูกจ้างอยู่ในองค์กรขนาดใหญ่ ซึ่งคำสอนเหล่านี้ใกล้เคียงกับแนวคิดและหลักคำสอนของขงจื้อ 13 ประการ ที่จะทำให้อชีวิตก้าวหน้าและประสบความสำเร็จทั้งด้านครอบครัว สังคม และภาคธุรกิจ ดังนี้ ซื่อสัตย์ซื่อตรง, ซื่อซื่อซื่อ, ประหยัด, ถ่อมตน, ถูกต้อง, ความสามัคคีกัน, ช่วยเหลือเกื้อกูล, ถือขนบธรรมเนียม กงสี, ตั้งใจวาจา, การยอมรับความคิดเห็น, ความกตัญญู, เมตตาธรรม</p>

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่าผลงานการศึกษาเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่กับการบริหารธุรกิจยังไม่แพร่หลาย (ตาราง 2.1) ผู้เขียนจึงอ้างอิงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นที่มาของเกษตรทฤษฎีใหม่ในการทบทวนวรรณกรรม โดย จุฑารัตน์ บุญเกิด (2561) พบว่าการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ทั้งชีวิตส่วนตัวและในการทำธุรกิจโดยการรู้จักตัวเอง จากนั้นนำความถนัดของตนออกมาใช้ในการดำรงชีพให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืน ทั้งนี้ทำให้ทราบถึงปัญหาที่พบได้ทั่วไปในภาคธุรกิจคือเรื่องของการบริหารคนและการบริหารการเงินเพื่อให้เกิดกำไรสูงสุด ในขณะที่ภรพวรรณ จิระถาวรฤกษ์ (2560) พบว่ามี 5 ปัจจัยหลักที่จะทำให้องค์กรสามารถอยู่ได้อย่างยั่งยืน คือ 1) วางแผนการระยะยาว 2) การแบ่งปันความรู้และรักษาขององค์กร 3) การให้คุณค่าของพนักงาน 4) พนักงานมีส่วนร่วมกับองค์กรธุรกิจ 5) การสร้างเครือข่ายในองค์กร ส่วนของการส่งต่อธุรกิจจากรุ่นสู่รุ่นทำให้เกิดความยั่งยืนนั้น สุภรภา สุนทรอดิษฐ์ (2559) พบว่าการอดทนอดกลั้น, มีความซื่อสัตย์ซื่อตรง, ขยันขันแข็ง, ประหยัด, ถ่อมตน, ถูกต้อง, ความสามัคคี, ช่วยเหลือเกื้อกูล, ถือชนบธรรมเนียมกตัญญู, ล้ำจะวาจา, การยอมรับความคิดของผู้อื่น, ความกตัญญู, เมตตาธรรม และความวิจิตรคือการเป็นเจ้าของธุรกิจดีกว่าการเป็นลูกจ้างในองค์กรจึงทำให้ธุรกิจอยู่มาได้หลายยุคหลายสมัย

จากทบทวนวรรณกรรมชี้ให้เห็นว่าสิ่งสำคัญคือการวางแผน และ ส่งต่อความรู้ความสามารถให้กับบุคลากรภายในองค์กร ดังนั้นเพื่อให้ประเทศไทยเดินไปข้างหน้าอย่างยั่งยืนสามารถเกิดผลได้ โดยการกระจายปัญญาในการใช้ชีวิตและสร้างผู้นำที่ดีให้กับชุมชนจนเกิดเป็นเครือข่ายสร้างความมั่นคงให้กับคนไทย ผู้เขียนจึงเล็งเห็นว่า “ไร่รื่นรมย์” ซึ่งเป็นธุรกิจตัวอย่างที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือคนในพื้นที่และตั้งใจที่จะเตรียมเป็นกำลังสำคัญหากเศรษฐกิจของประเทศไทยประสบปัญหา

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาไรรื่นรมย์และการประยุกต์ใช้แนวทางในพระราชดำริเกี่ยวกับ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีรายละเอียดของขอบเขตและขั้นตอนในการศึกษาวิจัย ดังต่อไปนี้

- 3.1 รูปแบบการวิจัย
- 3.2 ประชากรที่ศึกษา และ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 รูปแบบการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีจุดประสงค์ในการศึกษาธุรกิจไรรื่นรมย์ ที่ประยุกต์ใช้แนวทาง “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจากการศึกษาวิจัยจะให้ข้อมูลที่แสดงความเห็นตามความจริงจากบุคลากรที่คัดเลือกโดยผู้ก่อตั้ง ผู้ทำวิจัยลงพื้นที่จำนวน 2 ครั้ง โดยครั้งที่ 1 เข้าร่วมอบรมกับผู้ที่สนใจเกี่ยวกับการทำ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อทำความเข้าใจหลักทฤษฎีและความสำคัญที่คนเมืองยุคปัจจุบันหันมาให้ความสนใจ และครั้งที่ 2 สัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ก่อตั้งและบุคลากรที่ปฏิบัติงานภายในไรรื่นรมย์ เพื่อเข้าใจถึงวิถีการดำเนินชีวิตและการดำเนินกิจการไรรื่นรมย์

3.2 ประชากรที่ศึกษา และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้ก่อตั้งไรรื่นรมย์และบุคลากรที่ปฏิบัติงานภายในไรรื่นรมย์ อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย จำนวน 60 คน โดยการสุ่มตัวอย่างใช้วิธีไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non – Probability Sampling) แบบการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยผู้วิจัยได้ขอให้ผู้ก่อตั้งคัดกรองกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมหน่วยธุรกิจภายในไรให้ได้มากที่สุด

มุ่งเน้นไปที่ระดับปฏิบัติการที่มีจำนวนทั้งหมด 20 คน ภายในเวลาที่ผู้ก่อตั้งอนุญาตให้สัมภาษณ์จึงได้เลือกมาทั้งหมด เป็นจำนวน 15 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่เก็บข้อมูลได้นั้นยังคงสามารถปฏิบัติหน้าที่ประจำวันภายในไร่

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับการทำวิจัยครั้งนี้ เลือกวิธีเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยออกแบบคำถามในการสัมภาษณ์เป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างสามารถเล่าตามประสบการณ์การและความเข้าใจที่แท้จริงของตนเอง ซึ่งจะมีคำถามแบ่งเป็น 4 ส่วนดังนี้

1. ส่วนที่ 1 คำถามทั่วไป

- เพศ
- ชื่อ
- อายุ
- ระดับการศึกษา
- สถานภาพ
- จำนวนคนภายในครัวเรือน และ บุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องในกิจวัตรประจำวัน
- อายุงานภายในไร่รีนรมย์ และ เหตุผลที่เลือกหน้าที่รับผิดชอบในปัจจุบัน

2. ส่วนที่ 2 คำถามที่ระบุถึงภูมิหลังของผู้ให้สัมภาษณ์

- บอกเล่าถึงการใช้ชีวิต และ อาชีพก่อนงานปัจจุบัน พร้อมเหตุผลที่ย้ายงาน
- บอกเล่าถึงความการทำงาน ความชอบ และ อุปสรรคที่เกิดขึ้นในการทำงาน

3. ส่วนที่ 3 คำถามที่เกี่ยวกับความเข้าใจและการนำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามหลักปรัชญา

ของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้

- อธิบาย “เกษตรทฤษฎีใหม่” หรือ “เศรษฐกิจพอเพียง” ตามหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข
- การนำไปปรับใช้กับชีวิตประจำวันจากประสบการณ์ และ ความรู้ที่ได้รับจากไร่รีนรมย์
- เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงที่ได้รับระหว่างอาชีพก่อนหน้าและปัจจุบัน
- วิสัยทัศน์ของแต่ละบุคคล หรือ เป้าหมายในอนาคต
- สิ่งที่ต้องการพัฒนาเพื่อให้ภายในไร่ดีขึ้น พร้อมเหตุผล ยกตัวอย่างประกอบ และ

อุปสรรคที่เกิดขึ้นทำให้ยังไม่ได้เกิดการพัฒนา

4. ส่วนที่ 4 คำถามที่ระบุถึงลักษณะและตัวอย่างที่ดีในการเป็นผู้นำด้านการทำ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- ไร่เรียนรู้สามารถอยู่ได้โดยไม่มีผู้ก่อตั้งได้หรือไม่ เพราะอะไร
- อธิบายลักษณะของผู้ก่อตั้ง หรือ ผู้ที่สามารถมาแทนผู้ก่อตั้งได้
- สิ่งที่จะบอกตัวเองในวัยเด็ก หรือ สิ่งที่จะสอนลูกของตนเอง

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครบอย่างเพียงพอแล้ว จึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ หรือที่เรียกว่าการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. การประเมินความความเข้าใจต่อการทำ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หรือ การอธิบาย “3 ห่วง 2 เงื่อนไข”
2. การประเมินความสามารถในการพัฒนาตนเองให้ดำเนินวิถีชีวิตแบบ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. เป้าหมายระยะสั้น 1 – 3 ปี และ ระยะยาว 5 ปีขึ้นไป ที่จะประยุกต์ใช้ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
4. ลักษณะสำคัญต่างๆ ที่จะนำไร่เรียนรู้เติบโตอย่างยั่งยืน โดยการประยุกต์ใช้ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
5. ลักษณะนิสัยสำคัญของบุคคลที่เหมาะสมจะมีอิทธิพลในการต่อยอด “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้เป็นแกนนำในการกระจายองค์ความรู้ให้เกษตรกรไทย ส่วนใหญ่ของประเทศไทยที่ยังประสบปัญหาหนี้ยืมสิน และ ทำการเกษตรที่ต้องพึ่งหน่วยงานรัฐเสมอๆ

บทที่ 4 ผลการศึกษา

จากการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้แนวทางพระราชดำริ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินธุรกิจไร่รื่นรมย์ ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) นี้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ไร่รื่นรมย์ อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย จำนวน 15 คน โดยสามารถประมวลผลการวิจัย ได้ดังตารางที่ 4.1

4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์

ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์	ความถี่ (จำนวนคน)	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	5	33.33
ชาย	10	66.67
รวม	15	100
การศึกษา		
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	1	6.67
มัธยมศึกษาหรืออนุปริญญา	8	53.33
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	6	40.00
รวม	15	100
เป็นผู้ได้รับการอบรมเกี่ยวกับวิธีการทำการเกษตร “ทฤษฎีใหม่” จากหน่วยงานต่างๆ		
ได้รับ	4	26.67
ไม่ได้รับ	11	73.33
รวม	15	100
หน้าที่รับผิดชอบภายในไร่รื่นรมย์		
ระดับบริหาร	2	13.33%
ระดับหัวหน้า	3	20.00%
ระดับปฏิบัติการ	10	66.67%
รวม	15	100

จากตาราง 4.1 พบว่าผู้ที่ทำงานภายในไร่รีนรมย์ในระดับปฏิบัติการด้านงานบริการมีผู้หญิง 10 คน และผู้ชาย 5 คน รวม 15 คน มีการศึกษา 14 คน และไม่ได้เรียนหนังสือ 1 คน รวม 15 คน ซึ่งมีเพียง 4 คน ที่ได้รับการอบรมเรื่องการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามหลักปรัชญาของหลักเศรษฐกิจพอเพียงโดยตรงจากหน่วยงานรัฐและกลุ่มบุคคลธรรมดาที่มีความถนัดด้านการทำ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ในส่วนหน้าที่ความรับผิดชอบมีระดับบริหารจำนวน 2 คน ระดับหัวหน้างาน 3 คน และระดับปฏิบัติการ 10 คน ซึ่งจากการสัมภาษณ์พบว่าบุคลากรภายในไร่รีนรมย์ไม่ต้องการเป็นหัวหน้างาน เนื่องจากความเกรงใจที่จะตั้งงานหรือตัดสินคนในพื้นที่เดียวกันและโดยเฉพาะกับผู้มีอาวุโสกว่าตน

4.2 การประเมินความความเข้าใจต่อการทำ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ประกอบการไร่รีนรมย์และบุคลากรที่ทำงานภายในไร่รีนรมย์ จำนวน 15 คน พบว่าทั้ง 15 คนมีความเข้าใจต่อการทำการเกษตร “ทฤษฎีใหม่” ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ใช่ในเชิงทฤษฎีแต่มาจากการปฏิบัติ เป็นการทำการเกษตรอินทรีย์ที่พึ่งพิงธรรมชาติโดยมีความรู้สึกรักและใช้ชีวิตเพื่อคืนสมดุลให้กับธรรมชาติ ซึ่งถ้าให้ในระดับปฏิบัติการภายในไร่รีนรมย์นั้นไม่สามารถอธิบายเกี่ยวกับ “ทฤษฎีใหม่” ได้แต่เป็นการบอกเล่าสิ่งที่เห็นจากผู้ก่อตั้งทำให้ดูเป็นแบบอย่างและได้ทดลองลงมือทำด้วยตนเองภายใต้คำแนะนำของผู้ก่อตั้ง ในส่วนของระดับผู้บริหารมีความเข้าใจและมีวิสัยทัศน์ที่จะทำให้เป็น “เกษตรทฤษฎีใหม่” ขึ้นก้วหน้า โดยมีการจัดอบรมให้กับผู้สนใจและกำลังสร้างเครือข่าย เพื่อให้ผู้สนใจมาลงทุนภายในพื้นที่ของไร่รีนรมย์ ยกตัวอย่างเช่น กลุ่มธุรกิจรักษาโรคด้วยวิธีการทางธรรมชาติ การทำหมู่บ้านจัดสรรขายที่เพื่อปลูกบ้าน การขายที่เพื่อการเกษตร โดยมีกลุ่มเป้าหมายได้แก่ผู้สูงวัยและผู้สนใจทำการเกษตร ทำให้ไร่รีนรมย์นั้นมีกำไรเป็นเงินทุนหมุนเวียนต่อไป ส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดความยั่งยืนคือผู้ประกอบการไร่รีนรมย์ได้มีการตั้งหน่วยการเผยแพร่ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ขึ้นมาเพื่อสื่อสารให้กับชาวบ้านที่สนใจ ซึ่งหน่วยนี้มีพนักงานที่ได้ผ่านการฝึกอบรมและดูงานตามแหล่งความรู้ทั่วประเทศไทย

“การคืนสมดุลสู่ธรรมชาติ ชาวเขาจะปลูกป่าพร้อมกับการปลูกพืชผสมผสาน โดยหมุนเวียนไปทั่วบริเวณพื้นที่ป่าทุก 7 ปี เป็นการดูแลป่าในในตัว” (ผู้ประกอบการระดับบริหาร, เจ้าของกิจการ)

“ป่า ธรรมชาติ การเกษตรต้องพึ่งพาอาศัยกันหมด” (พนักงานระดับปฏิบัติการ, คู่มือเรื่องการเผยแพร่เกษตรทฤษฎีใหม่)

“คำอธิบายตามทฤษฎีเข้าใจยาก แต่จัดสรรแปลงเองที่บ้านไม่รู้ว่าพื้นที่คิดเป็นเท่าไร” (พนักงานระดับปฏิบัติการ, คู่มือเรื่องการเผยแพร่เกษตรทฤษฎีใหม่)

“อย่างไร้ نرمย์สามารถทำทุกอย่างเองได้ แต่คิดว่าที่เราจะซื้อจากชาวบ้านในชุมชนชาวบ้านจะมีอาชีพและมีรายได้” (พนักงานระดับปฏิบัติการ, คู่มือเรื่องการเผยแพร่เกษตรทฤษฎีใหม่)

“ใช้เท่าที่เรามี แต่ไม่ใช่หมดจะแบ่งไว้เก็บด้วย” (พนักงานระดับปฏิบัติการ, คู่มือเรื่องการความสะอาด)

“เหมือนการทำงานทั่วไปแต่มีเพาะปลูกพืชผักหลายชนิดในที่เดียวกัน ปลูกผักอินทรีย์ทานเอง” (พนักงานระดับปฏิบัติการ, คู่มือเรื่องการความสะอาด)

“การเกษตรที่ถูกต้องจะพอเพียงในตัวของการทำเกษตรเอง ชนรรมชาติจะสมดุล ดันทุนต่ำ แต่ใช้เวลามากกว่าการทำอุตสาหกรรมเกษตร” (ผู้ร่วมก่อตั้งระดับบริหาร, บริหารการเพาะผลิต)

4.3 การประเมินความสามารถในการพัฒนาตนเองให้ดำเนินวิถีชีวิตตาม “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการไร้ نرمย์และบุคลากรที่ทำงานภายในไร้ نرمย์ จากจำนวน 15 คน พบว่า 14 คนมีความสามารถในการพัฒนาตนเองให้ดำเนินวิถีชีวิตด้วยการทำ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ และ พบว่า 1 คน เรียนรู้ที่จะรับคำสั่งเพียงอย่างเดียว จากการสัมภาษณ์และการสรุปการสัมภาษณ์ให้กับระดับบริหารพบว่า ความสามารถที่จะพัฒนาตนเองได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับลักษณะนิสัยของแต่ละบุคคล ความสามารถในการเรียนรู้จากการสังเกตการณ์ และ ความมีใจจดจ่อต่อผลผลิตที่ยาวนาน

เคล็ดลับในการทำงานคือต้องลงมือทำเอง ใส่ใจในรายละเอียด” (ผู้ร่วมก่อตั้งระดับบริหาร, บริหารการเพาะผลิต)

“ความรู้ที่มีติดตัวเกิดจากการช่างสังเกตและลงมือทำ” (พนักงานระดับปฏิบัติการ, คู่มือเรื่องการทำครัว)

“การทำงานได้โดยไม่เกี่ยงงาน จะทำให้เป็นคนที่มีความสามารถหลากหลายทำได้ทุกอย่างจะไม่อดตายถือว่ามีภูมิคุ้มกัน” (พนักงานระดับหัวหน้า, คู่มืองานซ่อมบำรุง)

“ผู้เฒ่าผู้แก่อายุประมาณ 40 – 50 ปี ส่วนใหญ่จะไม่ฟังเราเพราะเห็นว่าเราเป็นเด็กต้องให้คุณภาพเคลื่อนไหวที่สำเร็จจริง พร้อมกับทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ให้เห็นจริงว่ามีชีวิตที่ดีขึ้น” (พนักงานระดับปฏิบัติการ, คู่มือเรื่องการเผยแพร่เกษตรทฤษฎีใหม่)

“เห็นว่าการตกแต่งห้องพักไม่สวยจึงลงมือทำความคิดค้นแบบเพื่อนำไปเสนอเจ้าของกิจการ” (พนักงานระดับปฏิบัติการ, คู่มือเรื่องการความสะอาด)

4.4 เป้าหมายการใช้ชีวิตที่จะประยุกต์ใช้ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการ ไร่รื่นรมย์และบุคลากรที่ทำงานภายในไร่รื่นรมย์ จำนวน 15 คน พบว่าทั้ง 15 คน มีความสามารถในการนำ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ได้บางส่วนสำหรับระดับพนักงานปฏิบัติงานจะทำตามความชอบ ความถนัด และ ต้นทุนเดิมที่ตนเองมีอยู่ ส่วนระดับผู้บริหารผลักดันให้ไร่รื่นรมย์สามารถอยู่ได้โดยไม่จำเป็นต้องคอยดูแลอย่างใกล้ชิด ถึงแม้จะพบว่าในหัวข้อ 4.2 มี 1 คน ที่เรียนรู้ที่จะรับคำสั่งเพียงอย่างเดียว แต่เมื่อคนในครอบครัวมีความเข้าใจและความสามารถในการพัฒนาตนเองเพื่อใช้ชีวิตแบบ “เกษตรทฤษฎีใหม่” บุคคลดังกล่าวสามารถเป็นผู้ตามและประยุกต์ใช้ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้เช่นเดียวกัน

“การมาทำงานที่ไร่รื่นรมย์หลังจากเสร็จงานสามารถกลับบ้าน ไปปลูกมะนาว พริก และ เลี้ยงปลาชุก เพื่อนำไปขายส่งเองที่ตลาด เป็นการสร้างรายได้ให้ตนเองและครอบครัวจนมีเงินเก็บเพิ่มขึ้น จากที่เคยเคยทำงานในเมืองหลวงเงินเดือนมากกว่าจริง แต่เงินไม่พอใช้” (พนักงานระดับปฏิบัติการ, ดูแลเรื่องงานบริการ)

“ทำการเกษตรในพื้นที่ของตนเอง โดยแบ่งหน้าที่กันภายในครอบครัวโดยมารดาและ พี่ชายจะดูแลที่นาและแปลงผักสวนครัว ส่วนบิดาและตนเองดูแลสัตว์” (พนักงานระดับปฏิบัติการ, ดูแลเรื่องการเผยแพร่เกษตรทฤษฎีใหม่)

“ทำงานในไร่และเก็บความรู้ รวบรวมลูกกลับมาจากกรุงเทพ จะกลับไปทำที่นาของตนเอง” (พนักงานระดับปฏิบัติการ, ทดลองงาน)

“ถึงแม้จะอยู่ในตำแหน่งแม่บ้านตอนนี้กำลังจะปลูกดอกไม้บริเวณภายในไร่เพิ่มโดยชวน ผู้ร่วมงานลงมือปฏิบัติเพื่อความสวยงามของพื้นที่อยู่อาศัย” (พนักงานระดับปฏิบัติการ, ดูแลเรื่อง การความสะดวก)

“พยายามไปสังเกตตอนที่พนักงานครัวมีการทำเบเกอรี่ เพื่อจำวิธีการทำ เพราะตอนนี้ ปลูกผักสวนครัวเอง และในอนาคตตั้งใจจะเปิดร้านทำเบเกอรี่เล็กๆ เป็นของตนเอง” (พนักงานระดับ ปฏิบัติการ, ดูแลเรื่องงานบริการ)

“นำวิธีการของไร่รื่นรมย์ไปใช้จริง เมื่อมีปัญหาจะกลับมาถามถามเจ้าของกิจการและผู้ร่วม ก่อตั้ง ในบางครั้งใช้วิธีโทรศัพท์แบบเห็นภาพเคลื่อนไหว (VDO call)” (พนักงานระดับปฏิบัติการ, ดูแลเรื่องการเผยแพร่เกษตรทฤษฎีใหม่)

4.5 สิ่งสำคัญที่จะนำไรรีโนรมย์เติบโตอย่างมั่นคงโดยการประยุกต์ใช้ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการไรรีโนรมย์และบุคลากรที่ทำงานภายในไรรีโนรมย์ จำนวน 15 คน พบว่าทั้ง 15 คน มีระดับบริหารที่คัดกรองคนมาแล้วจากนั้นจึงสามารถสอนและถ่ายทอดวิธีคิดควบคู่กับการให้ความรู้บุคลากรทุกคนภายในไรรีโนรมย์ ส่งผลให้ทั้งระดับหัวหน้าและระดับปฏิบัติงานสามารถคิดเองได้ สามารถเข้าใจที่มาของต้นเหตุของปัญหาจนแก้ไขปัญหาได้ ถูกจุด เกิดความกล้าที่จะมีความคิดสร้างสรรค์ในการทดลองทำอะไรใหม่ๆ ที่เกิดผลประโยชน์กับไรรีโนรมย์และส่วนรวม

“เลือกคนที่มีความสนใจ อยากที่จะเข้าใจการทำงานเกษตร เมื่ออธิบายแล้วจะยอมรับฟัง แต่คนส่วนมากไม่เข้าใจและไม่ยอมรับ ไม่เปิดใจต่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ” (ผู้ร่วมก่อตั้งระดับบริหาร, บริหารการผลิต)

“การพัฒนาและวางผังการผลิตใหม่ให้ไรรีโนรมย์ โดยเฉพาะการเตรียมดิน ถ้าวางระบบได้ดีไม่มีผู้ก่อตั้งอยู่ด้วยตลอด พนักงานก็สามารถทำธุรกิจต่อได้” (พนักงานระดับปฏิบัติการ, ดูแลเรื่องการปศุสัตว์)

“คนคือปัญหาสำคัญเพียงแค่นี้ที่นั่นยังไม่เพียงพอต้องทำให้ผู้ร่วมงานนั้นเข้าใจที่มาที่ไปของปัญหา ต้องทำงานกว่าจะได้ผลลัพธ์ที่ดี ผู้ร่วมงานถึงจะยอมรับ” (พนักงานระดับปฏิบัติการ, ดูแลเรื่องการปศุสัตว์)

“มีความเป็นไปได้ที่กำลังคนที่คัดกรองมาอย่างดีแล้วจะสามารถทำงานร่วมกับระบบอัตโนมัติ” (พนักงานระดับปฏิบัติการ, ดูแลเรื่องงานบริการ)

“เจ้าของกิจการจะไม่บอกคำตอบแต่ให้ข้อมูลซึ่งนำคำตอบแล้วถามกลับว่า ตนเองนั้นมีความเห็นที่ดีหรือไม่ดี เราต้องตอบคำถามด้วยตนเอง” (พนักงานระดับปฏิบัติการ, ดูแลเรื่องงานบริการ)

“ให้คิดเสมอว่าถ้าไม่มีผู้บริหารอยู่จะทำอย่างไร” (พนักงานระดับปฏิบัติการ, ดูแลเรื่องห้องพัก)

“เราเห็นว่าต้องแก้ไขปัญหาลำเดิมจึงออกแบบอุปกรณ์เสริมสำหรับเดินท์ โดยนำเศษเหล็กจากอุปกรณ์ที่ไม่สามารถซ่อมแซมได้มาดัดแปลง” (พนักงานระดับหัวหน้า, ดูแลงานซ่อมบำรุง)

4.6 ลักษณะนิสัยสำคัญของบุคคลที่เหมาะสมจะมีอิทธิพลในการการต่อยอด “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นแกนนำในการกระจายองค์ความรู้ให้เกษตรกรไทยส่วนใหญ่ของประเทศไทยที่ยังประสบปัญหาหนี้ยืมสิน และ ทำเกษตรที่ต้องพึ่งหน่วยงานรัฐเสมอๆ

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการไร่รื่นรมย์และบุคลากรที่ทำงานภายในไร่รื่นรมย์ จำนวน 15 คน พบว่าทั้ง 15 คน มีความเห็นว่าคุณลักษณะที่เหมาะสมกับการมีอิทธิพลในการการต่อยอด “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้นควรที่มึนนิสัยชอบพัฒนาศักยภาพ ของตนเองอยู่เสมอ มีความเป็นผู้นำที่ดี มีความใส่ใจผู้ได้บังคับบัญชา มีความสามารถในการสื่อสาร รับฟังความเห็นผู้ปฏิบัติงาน พร้อมรับกับปัญหาเฉพาะหน้า มีสติปัญญา มีความอดทนอดกลั้น ให้โอกาสคนและที่สำคัญคือมีคุณธรรมจริยธรรมในการปกครอง

“คนแบบเจ้าของกิจการและผู้ร่วมก่อตั้ง” (พนักงานระดับปฏิบัติการ, คู่มือเรื่องงานบริการ)

“คนที่อยากรู้อยากลอง” (พนักงานระดับปฏิบัติการ, คู่มือเรื่องการเผยแพร่เกษตรทฤษฎีใหม่)

“ชี้ให้เห็นปัญหา โดยให้พนักงานเสนอทางแก้ไขและเสริมแนวทางการแก้ไข จากนั้นให้เวลาทดลองทำจริง รอผลลัพธ์” (พนักงานระดับปฏิบัติการ, คู่มือเรื่องการผลิต)

“รับฟังความคิดที่เสนอ จัดหาผู้เชี่ยวชาญมาสนับสนุนแนวคิดในการแก้ไขปัญหา” (พนักงานระดับหัวหน้า, คู่มืองานซ่อมบำรุง)

“ผมเห็นปัญหาแต่ยังไม่ต่อว่าพนักงาน โดยจะรอพนักงานระดับปฏิบัติการมาบอกเอง” (ผู้ร่วมก่อตั้งระดับบริหาร, บริหารการผลิต)

“เจ้าของกิจการมาคุยด้วยตอนก่อนที่จะมาเข้าทำงานที่ไร่รื่นรมย์เป็นเวลา 2 ชั่วโมง โดยถามคำถามว่า สุดท้ายแล้วความสุขที่อยากได้ในชีวิตคืออะไร” (พนักงานระดับปฏิบัติการ, คู่มือเรื่องการเผยแพร่เกษตรทฤษฎีใหม่)

“ก่อนหน้านี้นายแพทย์เข้าพักรงเห็นหมดจนไม่เหลืออะไรเลย เจ้าของกิจการพยายามเพาะเห็ดอีกครั้ง เนื่องจากเป็น โปรตีนชั้นดี จึงให้ใช้เส้นที่พบได้สำหรับแขกพักอาศัยมาใช้เป็นโรงเพาะเห็ดแทน” (พนักงานระดับปฏิบัติการ, คู่มือเรื่องการผลิต)

“ความสำเร็จนี้ใช้เวลาเพื่อให้คนเข้าใจ ต้องทำตัวเป็นแบบอย่าง” (พนักงานระดับบริหาร, เลขานุการ และ คู่มือเรื่องการฝึกอบรมผู้สนใจ)

“พัฒนาชุมชนโดยแก้ปัญหาพื้นที่ในการทำเกษตร แต่ประยุกต์ให้เข้ากับตนเอง ใช้เกษตรเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิต จัดฝึกอบรมวิถีชีวิตแบบเกษตรอินทรีย์ สอนเรื่องที่มาของวัตถุดิบทำให้ผู้คนเข้าใจธรรมชาติ และ ช่วยธรรมชาติให้คงอยู่อย่างสมบูรณ์ ดำเนินชีวิตเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้อื่น” (ผู้ประกอบการระดับบริหาร, เจ้าของกิจการ)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้แนวทางพระราชดำริ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินธุรกิจไร้รั้นรมย์ ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) นี้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ไร้รั้นรมย์ อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย จำนวน 15 คน โดยสามารถประมวลผลการวิจัย ดังนี้

5.1 อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินธุรกิจไร้รั้นรมย์ ผู้วิจัยได้ทำการถามคำถามตามกรอบ “3 ห่วง 2 เงื่อนไข” เพื่อสอบถามความเข้าใจในเชิงทฤษฎีและการประยุกต์ใช้จริงในชีวิตประจำวัน ทั้งผู้ประกอบการและบุคลากรภายในไร้รั้นรมย์ โดยมีผลสรุปคือแต่ละบุคคลมีความแตกต่างในทางความคิดและความสามารถจึงได้มีการนำทฤษฎีที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตตามสิ่งที่ตนเองสนใจ เมื่อใช้ชีวิตในชุมชนเดียวกันที่ อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ทำให้เกิดการพึ่งพาอาศัยกัน มีความสัมพันธ์อันดีต่อกันทำให้เกิดเครือข่ายในชุมชนที่แข็งแรง สามารถสรุปเป็นประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. จากการสัมภาษณ์บุคลากรจำนวน 15 คนพบว่า บุคลากรมีความเข้าใจเรื่อง “เกษตรทฤษฎีใหม่” ในรูปแบบของเห็นตัวอย่างการใช้ชีวิตและสามารถอธิบายจากความเข้าใจที่ได้ลงมือปฏิบัติจริงตามคำแนะนำของผู้ก่อตั้ง มีเพียงส่วนน้อยที่สามารถอธิบายและเชื่อมโยงตามหลักทฤษฎีที่ได้ระบุไว้ในหัวข้อ 2.1 ได้เป็นตัวเลขทางวิชาการโดยละเอียด

2. จากการสัมภาษณ์บุคลากรทั้ง 15 คน และได้ปรึกษากับผู้บริหารเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ที่ได้รับมาพบว่า 14 คนได้ผ่านการประเมินจากผู้บริหารเรียบร้อยแล้วทำให้บุคลากรส่วนใหญ่มีความสามารถในการพัฒนาตนเองและรู้ทิศทางในการทำงานภายในไร้เป็นอย่างดี

ผลสัมฤทธิ์จึงเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สุดท้ายจากการสัมภาษณ์ระดับบริหารนั้นพบว่า มีการปลูกฝังพื้นฐานคุณธรรมจริยธรรมไปพร้อมกับการให้ความรู้เรื่อง “เกษตรทฤษฎีใหม่” ด้วย

3. จากการสัมภาษณ์บุคลากรทั้ง 15 คน พบว่าลักษณะสำคัญที่ช่วยให้ “เกษตรทฤษฎีใหม่” เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนคือการมีผู้นำที่เห็นประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น พร้อมทั้งจะเรียนรู้และพัฒนาอยู่เสมอ

5.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

1. ควรคัดเลือกบุคลากรที่ชอบพัฒนาตนเอง เป็นผู้นำที่ดี รับฟังและใส่ใจผู้ได้บังคับบัญชา มีความสามารถในการสื่อสาร มีสติปัญญาในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า อดทนอดกลั้น ให้โอกาสคน และ มีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้ง่ายต่อการทำงาน ลดแรงกดดันจากคนภายในชุมชน ที่สำคัญคือไม่เป็นคนในพื้นที่เพราะความใกล้ชิดสนิทสนมกับคนในพื้นที่มีผลต่อการเจรจาและการตัดสินใจในการให้ค่าตอบแทนและการเลิกจ้างงาน

2. การแบ่งหน้าที่และระบอบเขตอำนาจการตัดสินใจให้ชัดเจน โดยให้มีการประชุมเพื่อประเมินงานจากภาพรวมและทิศทางของไร่เรียนรู้ที่ได้ทำแผนงานไว้แล้ว เพื่อให้ผู้ร่วมงานจะสามารถทำงานได้อย่างสบายใจ และ ทำให้สามารถพัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง

3. นำจุดอ่อนให้เป็นจุดแข็ง คนในพื้นที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส อธิษาศัยดี ใช้ภาษาถิ่นผสมผสานกับภาษากลางและภาษาอังกฤษ เป็นจุดขายแทนการพัฒนาบุคลากรให้ปฏิบัติงานบริการแบบโรงแรมระดับ 5 ดาว นั่นคือรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ผลคือสามารถสร้างงานให้คนในพื้นที่โดยไม่ได้ผ่านกระบวนการการทำงานในรูปแบบผู้เชี่ยวชาญ

4. แผนการดำเนินงานที่ทำไว้แล้วนั้นควรได้รับการสื่อสารให้กับบุคลากรภายในไร่เรียนรู้ และคนภายในชุมชน เพื่อให้การปฏิบัติงานภายในไร่เรียนรู้และการสร้างธุรกิจของคนภายในชุมชนเกื้อหนุนกันและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

5.3 ข้อจำกัดในงานวิจัยและข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีกลุ่มตัวอย่างเพียง 15 คน ทำให้มีขอบเขตที่แคบ งานวิจัยครั้งถัดไปควรเป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อให้ครอบคลุมกลุ่มตัวอย่างให้มากที่สุด จากนั้นตรวจสอบความเหมือนและแตกต่างของผลงานวิจัย

2. งานวิจัยนี้จะเจาะจงเฉพาะธุรกิจประเภทการเกษตรและท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในภาคเหนือของประเทศไทย ซึ่งธุรกิจการเกษตรในภูมิภาคอื่นอาจมีปัจจัยที่แตกต่างกัน ทำให้งานวิจัยในครั้งนี้

ไม่สามารถเปรียบเทียบได้ งานวิจัยครั้งถัดไปควรเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มธุรกิจการเกษตรในภูมิภาคอื่นๆ ของประเทศไทยและเปรียบเทียบว่ามีความคล้ายหรือความต่างกันอย่างไร

3. จากการศึกษาครั้งนี้เป็นมุมมองเพียงด้านเดียวของการทำการเกษตรจึงไม่สามารถเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียระหว่างการทำ “เกษตรทฤษฎีใหม่” และ การทำการเกษตรแบบอุตสาหกรรมทั่วไปได้อย่างชัดเจนเป็นตัวเลขชี้วัด ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าการวิจัยครั้งถัดไปสามารถนำตัวเลขเชิงสถิติมาประกอบผลการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบให้เห็นเป็นรูปธรรม แต่เนื่องจากข้อจำกัดของการเก็บข้อมูลเชิงสถิติในการทำไร่ของประเทศไทยนั้นยังไม่เป็นระบบหรือในบางแห่งไม่ได้มีการจดบันทึกเลข ผู้ทำวิจัยควรวางระบบการเก็บข้อมูลสถิติให้เหมาะสมตามแต่ละพื้นที่และตามคนในพื้นที่นั้นๆ

บรรณานุกรม

- กรุงเทพธุรกิจ. (2558). *ไรรุ่นรมย์ ธุรกิจสีเขียวของทายาท SAT*. เรียกใช้เมื่อ 1 ตุลาคม 2561, สืบค้นจาก <http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/658635>.
- จุฑารัตน์ บุญเกิด. (2561). *การศึกษาทัศนคติของผู้ประกอบการเจนเอเรชั่นเอ็กซ์ (X) และวาย (Y) ที่มีต่อปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. ปรินญาการจัดการมหาบัณฑิต. วิทยาลัยการจัดการ. มหาวิทยาลัยมหิดล
- ภรพรรณ จิระถาวรฤกษ์. (2560). *การศึกษาปัจจัยที่ทำให้องค์กรอยู่อย่างยั่งยืนในธุรกิจการให้บริการขยายตลาด ตามแนวคิด Honeybee Leadership*. ปรินญาการจัดการมหาบัณฑิต. วิทยาลัยการจัดการ. มหาวิทยาลัยมหิดล
- มูลนิธิสิทธิธรรมธรรมชาติ. (2517). *ทฤษฎีใหม่กับเศรษฐกิจพอเพียง*. เรียกใช้เมื่อ 1 ตุลาคม 2561, สืบค้นจาก <http://agrinateure.or.th/node/169>.
- ศุภรภา สุนทรอดิษฐ์. (2559). *การศึกษาความยั่งยืนของธุรกิจครอบครัวโดยการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง*. ปรินญาการจัดการมหาบัณฑิต. วิทยาลัยการจัดการ. มหาวิทยาลัยมหิดล
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2561). *องค์ความรู้เรื่อง ทฤษฎีใหม่*. เรียกใช้เมื่อ 3 กรกฎาคม 2561, สืบค้นจาก <http://km.rdpb.go.th/Knowledge/View/89>.
- อีวีไทม์, แอ็ดมินแท็ก. (2561). *ทฤษฎีบันได 9 ขั้นสู่ความพอเพียง ศาสตร์พระราชา*. เรียกใช้เมื่อ 1 ตุลาคม 2561, สืบค้นจาก <http://ev-time.net/archives/654>.

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์

ส่วนที่ 1 คำถามทั่วไป

ขออนุญาตอัดวีดิโอพร้อมเสียงสนทนา

- เพศ
- ชื่อ
- อายุ
- ระดับการศึกษา
- สถานภาพ
- จำนวนคนภายในครัวเรือน และ บุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องในกิจวัตรประจำวัน
- อาศัยอยู่ในไร่นารมย์ และ เหตุผลที่เลือกหน้าที่รับผิดชอบในปัจจุบัน

ส่วนที่ 2 คำถามที่ระบุถึงภูมิหลังของผู้ให้สัมภาษณ์

- บอกเล่าถึงการใช้ชีวิต และ อาชีพก่อนงานปัจจุบัน พร้อมเหตุผลที่ย้ายงาน
- บอกเล่าถึงความการทำงาน ความชอบ และ อุปสรรคที่เกิดขึ้นในการทำงาน

ส่วนที่ 3 คำถามที่เกี่ยวกับความเข้าใจและการนำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้

- อธิบาย “เกษตรทฤษฎีใหม่” หรือ “เศรษฐกิจพอเพียง” ตามหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข
- การนำไปปรับใช้กับชีวิตประจำวันจากประสบการณ์ และความรู้ที่ได้รับจากไร่นารมย์
- เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงที่ได้รับระหว่างอาชีพก่อนหน้าและปัจจุบัน
- วิสัยทัศน์ของแต่ละบุคคล หรือ เป้าหมายในอนาคต
- สิ่งที่ต้องการพัฒนาเพื่อให้ภายในไร่นารมย์ พร้อมเหตุผล ยกตัวอย่างประกอบ และ อุปสรรคที่เกิดขึ้นทำให้ยังไม่ได้เกิดการพัฒนา

**ส่วนที่ 4 คำถามที่ระบุถึงลักษณะและตัวอย่างที่ดีในการเป็นผู้นำด้านการทำ “เกษตรทฤษฎีใหม่”
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**

- ไร่ในร่มสามารถอยู่ได้โดยไม่มีผู้ก่อตั้งได้หรือไม่ เพราะอะไร
- อธิบายลักษณะของผู้ก่อตั้ง หรือ ผู้ที่สามารถมาแทนผู้ก่อตั้งได้
- สิ่งที่ยากจะบอกตัวเองในวัยเด็ก หรือ สิ่งที่จะสอนลูกของตนเอง

